

לַגְנוֹת. נִשְׁאַל לְאוֹרְחֵי וּשְׁבִילֵי, כִּלְהוֹ אֲמָרִין דְּשִׁמְעוּ
קַל מְרִירוֹ דְּבִבְיָה, דְּמִבְּכָה עַל בְּנֵהָ, וְלֹא יִדְעִין
לְאֵן אֶסְתַּלְקַת.

לָן יָאוֹת לְמִבְּנֵי, לָן יָאוֹת לְמוֹסְפֵד. נִנְשֵׁק עֲפָרָא
דְּרַגְלָהָא, נִנְשֵׁק אֶתְר בֵּי מוֹתְבָה, נִנְשֵׁק כּוֹתְלֵי
הַיִּכְלָא, וְנִבְכֵי בְּמְרִירוֹ. אֲנִן נִפְתַּח בְּהַסְפִּידָא,
דְּחִמִּין בְּכָל יוֹמָא כָּל הָאִי. נִבְכֵי תְדִיר וְלֹא
אִיתְנַשֵּׁי מְרִירוֹ דְּבִבְיָה מִיָּנָן.

פְּתַחוּ אִינְהוּ וְאֲמָרִי, אִיכָה יִשְׁבָּה בְּדַד הָעִיר,
כְּתִיב (דף קיא ע"א) (ישעיה כב ה) כִּי יוֹם מְהוּמָה
וּמְבוּסָה וּמְבוּכָה וְגו'. כִּי יוֹם. חַד יוֹמָא אִית
לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רְחִימָא דְנִפְשֵׁיהּ, כְּלִילָא מְכָל
שְׂאָר יוֹמִין, שִׁית יוֹמִין כְּלִילָן בֵּיהּ, וְהוּא כְּלִילָא
דְּכִלְהוּ. וְעַל דְּאַסְגִּיאוּ חוֹבִין, אֶסְתַּלַּק לְעִילָא, לְבֵי
עֲלָמָא דְחַיִּין.

לשון הקודש

בְּכָל יוֹם כָּל זֶה. נִבְכָּה תְּמִיד וְלֹא נִשְׁבָּה
מְרִירוֹת הַבְּכֵי מַעֲמָנוּ.
פְּתַחוּ הֵם וְאֲמָרוּ, (איכה א) אִיכָה יִשְׁבָּה
בְּדַד הָעִיר. כְּתוּב (ישעיה כב) כִּי יוֹם מְהוּמָה
וּמְבוּסָה וּמְבוּכָה וְגו'. כִּי יוֹם, יוֹם אֶחָד יֵשׁ
לְקוּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲהוּב נִפְשׁוֹ, כְּלוּל
מְכָל שְׂאָר הַיָּמִים. שִׁשָּׁה יָמִים כְּלוּלִים בּוֹ,
וְהוּא הַכֹּלֵל שֶׁל כָּלָם. וְעַל שֶׁהִתְרַבּוּ

כִּי עָלִית כְּלָךְ לַגְנוֹת. נִשְׁאַל אֶת הַדְּרָכִים
וְהַשְּׁבִילִים – כָּלָם אוֹמְרִים שִׁשְׁמְעוּ קוּל
מְרִירוֹת שֶׁל בְּכִיָּה שִׁמְבְּכָה עַל בְּנֵיהָ, וְלֹא
יִדְעִים לְאֵן הֶסְתַּלְקָה.
לָנוּ רָאוּי לְכַבּוֹת! לָנוּ רָאוּי לְסַפְדוּ! נִנְשֵׁק
אֶת עֲפַר רַגְלֵיהָ, נִנְשֵׁק אֶת מְקוּם בֵּית
מוֹשְׁבָּהּ, נִנְשֵׁק אֶת כְּתִלֵי הַהִיכָל, וְנִבְכָּה
בְּמְרִירוֹת. אֲנִן נִפְתַּח בְּהַסְפֵד, שְׂרָאִינוּ

כַּדִּין מִתְחַזֵּת שְׁפוּלֵי מִשְׁכָּנָא, קָם יוֹמָא דְמְרִירוֹ,
 יוֹמָא דְבִכְיָה, יוֹמָא דְצַעֲרָא, יוֹמָא דְאִיקְרֵי
 מְהוּמָה וּמְבוּסָה וּמְבוּכָה, וְעָאֵל בְּגוֹ מִשְׁכָּנָא, וְשִׁיעֵי
 וְסָאִיב. וְרַבּוֹנָא דְמִשְׁכָּנָא, אִזֵּל וְעֵרַק וְאַתְתָּרַךְ מִגּוֹ
 מוֹתְבִיָּה לְגוֹ טוֹרָא דְלִבְרָא, וּלְגוֹ טוֹרָא דְחֶרֶב,
 וּמִשְׁכָּנָא (אשתיצוי) וְאַתְתָּרַב.

לְבַתֵּר, נָחַת הָהוּא יוֹמָא עֵילָאָה, דְאַסְתִּילֵק, שְׂאֵל
 עַל מִשְׁכָּנִיָּה, וְהָא אֶתְתָּרַב. עָאֵל וְאַשְׁנַח
 עַל מְאִירֵי דְמִשְׁכָּנָא, מְטְרוֹנִיתָא רְחִימָתָא דְנִפְשֵׁיהָ,
 וְהִיא אֶתְתָּרַכַת וְעֵרַקַת, וְכָל בְּנֵינָה סָתִיר. כַּדִּין
 שְׂאִירֵי לְמִגְעֵי, גּוֹעָא בְּתַר גּוֹעָא, בְּנִהִימוּ דְתִרְנַגּוּלָא
 עַל נוֹקְבִיָּה. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שם) מְקַרְקַר קַר,
 נְהִימוּ בְּתִרְנַגּוּלָא. קַר, רַבּוֹן שְׁלִיטָא.

לשון הקודש

אחר כך ירד אותו היום העליון
 שהסתלק, שאל על משכנו - והנה
 נחרב. נכנס והשגיח בבעלת המשכן,
 הגבירה אהובת נפשו - והיא גרשה
 וברחה, וכל בנינה סתור. אז התחיל
 לבכות, בכיה אחר בכיה, בנהמת
 התרנגול על נקבתו. זהו שכתוב (שם)
 מקרקר קר, נהמת התרנגול. קר - הרבון
 השליט.

החטאים הסתלק למעלה, לבית עולם
 החיים.

אז, מתחת שפולי המשכן, קם יום של
 מרירות, יום של בכיה, יום של צער, יום
 שנקרא מהומה ומבוסה ומבוכה. ונכנס
 לתוך המשכן, ומבלה ומטמא. ורבון
 המשכן הלך וברח וגרש מתוך מושבו
 לתוך החר שבחוץ, ולתוך החר שחרוב,
 והמשכן (השמד) ונחרב.

וְשׁוּעַ אֶל הָהָר, עֶבֶד שׁוֹעָה וְצוּחַ לְגַבֵּי
 טוֹרָא, דְּעִרְקַת תַּפְּחָן מִטְרוּנֵי תָא. עֶבֶד שׁוֹעַ
 צוּחַ וְקָרִי בְנֵהִימוּ דְבִכְיָה אִיכָה. אִיכָה רְחִימָתָא
 דְנַפְשָׁאִי, אִיכָה שְׁפִינָתִי שְׁלִימָתִי, אִיכָה יְחִידָתָא
 דִּילִי, דְאֵתִיחַדָּא עִמִּי בִּיחֻדָּא. אִיכָה דִּהוּיִת נְטִלָּא
 בְּכָל יוֹמָא, חֲמֵשׁ וְעֶשְׂרִים אֲתוּנִין דִּיחֻדָּא,
 וְאֵתִקְרִיאַת כ"ה עַל דָּא.

אַחַתִּי בְרַתִּי אֲמִי, לְאֵן אֲזִלְתָּ, לְאֵן פָּגִיתָ לְמִיחַדָּ.
 אֲנִן דְשָׁמְעִין בְּכָל יוֹמָא קַרְקוּרָא דָּא
 דְרַבּוּנָנָא, לָן יָאוּת לְמַכְפִּי, לָן יָאוּת לְמַסְפַּד, לָן
 יָאוּת לְמַפְתַּח אִיכָה. אִיכָה יִשְׁבַּח בְּדָד וְגו'.

רַבִּי לְוִיטָם חוּזָאָה פְּתַח, (בראשית ג טו) וְאִיכָה אֲשִׁית
 בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה וּבֵין זְרַעְךָ. דְּבָבוּ סִגֵּי הָזָה
 מִן יוֹמָא דְאֵתִבְרִי עַלְמָא, עַל עִילָה דְעֵיטָא דְנַחֲשׁ,

לשון הקודש

אַחַתִּי בְרַתִּי אֲמִי, לְאֵן הִלְכַתָּ? לְאֵן פָּגִיתָ
 לְלִבְתָּ? אֲנִן שְׁשׁוּמְעִים בְּכָל יוֹם הַקְּרָקוּר
 הַזֶּה שֶׁל רַבּוּנָנּוּ, לָנוּ רְאוּי לְבַכּוֹת, לָנוּ
 רְאוּי לְסַפֵּד, לָנוּ רְאוּי לְפַתַּח אִיכָה. אִיכָה
 יִשְׁבַּח בְּדָד וְגו'.

רַבִּי לְוִיטָם הַחוּזָאָה פְּתַח, (בראשית א) וְאִיכָה
 אֲשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה וּבֵין זְרַעְךָ.
 שְׁנָאָה רַבָּה הֵימָּה מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם,

וְשׁוּעַ אֶל הָהָר, עֲשֵׂה שׁוֹעָה וְצוּחַ אֶל
 הָהָר, שְׁלֹשָׁם בְּרַחַה הַגְּבִירָה. עֲשֵׂה שׁוֹעַ,
 צוּחַ וְקוּרָא בְנֵהִימָה שֶׁל בִּכְיָה אִיכָה.
 אִיכָה אֲהוּבַת נַפְשִׁי, אִיכָה יוֹנָתִי שְׁלִמָתִי,
 אִיכָה יְחִידָתִי, שֶׁהִתְיַחַדָּה עִמִּי בִּיחֻד.
 אִיכָה שְׁהִיִּית נְטִלָּתָא בְּכָל יוֹם חֲמֵשׁ
 וְעֶשְׂרִים אוֹתִיּוֹת הַיְחֻד, וְנִקְרְאוֹת עַל זֶה
 כ"ה.

מה היא שעתא דאתלטייא, אתדחיא מקמי תרעא
 דמלכא, והוא פמין תדיר בין גדרין דעלמא, בין
 אינון גדרין דאורייתא, פל אינון דדשין בעקב,
 באינון גדרין, נשיף לון.

ווי דאשפת, ווי דנשיף. ווי על דכבו בישא
 דאתנטיר. על דכבו בישא דהוות ליה פהאי
 אשה, דאתקריא (משלי לא ל) אשה יראת ה'. דכבו
 ביש נטר לה מן יומא דאתברי עלמא, עד דתבר
 לה בתבירו, למשכב לעפרא.

"איכה" יִשְׁבָּה "בְּדָד" הָעִיר "רַבְתִּי" עִם "הַיְתָה,
 תַּסְתַּבֵּל בְּאַתְוֹן דִּירִישׁ פֶּל תִּיבָה וְתִיבָה,
 וְתִשְׁבַּח נְטִירוֹ דְּכָבוּ בִישָׂא, דְּאַתְנַטְרָא, עַד
 דְּאַתְחַרַּב בֵּי מִקְדָּשָׁא. אִיבָּה רַעָה פְּרִישִׁי אַתְוֹן,
 אַתְנַטִּיר לָהּ לְהַהִיא אִשְׁתַּ חֵיל, פְּתַבִּירוֹ דְּבִי
 מִקְדָּשָׁא, לְמִשְׁכַּב לְעַפְרָא.

לשון הקודש

שהיתה לו באשה הזו, שנקראה אשה
 יראת ה'. שנאה רעה שמר לה מיום
 שנברא העולם, עד ששבר אותה בשבר,
 לשכב לעפר.

"איכה" יִשְׁבָּה "בְּדָד" הָעִיר "רַבְתִּי" עִם
 "הַיְתָה (איכה א). תַּסְתַּבֵּל בְּאַתְוֹת שֶׁל
 ראש כל תבה ותבה, ותמצא שמירה של
 שנאה רעה, שנשמרה עד שנחרב בית

ועל העלה של עצת הנחש. מאותה
 השעה שהתקלל, נדחה מלפני שער
 המלך, והוא אורב תמיד בין הגדרות של
 העולם, בין אותם גדרות התורה, פל
 אותם שדשים בעקב, באותם הגדרות
 נושף אותם.

אוי שמצא, אוי שנשף. אוי על השנאה
 הרעה שנשמרה, על השנאה הרעה

הָדָא הוא דכתיב, "בְּאַלְמָנָה רַבָּתִי בְּגוֹיִם שָׂרְתִי
 "בְּמַדִּינוֹת הַיְתָה לָמָס, תִּקְרָא לְמַפְרַע
 בְּרִישֵׁי אֲתוֹנוֹ, לָהּ בְּשִׁבְרָךְ. בְּתַבִּירוֹ דְּבִי מִקְדָּשָׁא,
 בְּתַבִּירוֹ דְּכְנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל, דְּבָבוּ בִישָׂא אַדְבִּיק
 לָהּ בְּשִׁבְרָךְ.

איכה דאתדבקת לההיא איכה רעה דא, קל
 הנחש, קל מרירו דבכיה ברקיעין. אלין
 קראן איכה, ומסטרא אחרא קראן איכה. הָדָא
 הוא דכתיב, (בראשית ג טו) וְאִיכָה אִשִּׁית בִּינֶךָ וּבֵין
 הָאִשָּׁה, בֵּין סָטְרָא דָא, וּבֵין סָטְרָא דָא, אֲשֶׁת־נָחַשׁ
 שְׂמָא (פמון) בְּחֶרְבֵן בִּי מִקְדָּשָׁא. וּבְקָרָא קַדְמָאָה
 אַתְרֵשִׁים כֹּלָא לְמַנְדַּע דְּהָאִי כ"ה, אַדְבִּיק לָהּ אִיכָה
 רְעָה, דְּנָטִיר לָהּ מִיּוֹמָא דְאַתְבְּרִי עַלְמָא.

לשון הקודש

איכה שנדבקה לאותה איכה רעה הזו,
 קול הנחש, קול מרירות של בכיה
 ברקיעים. אלו קוראים איכה, ומצד אחר
 קוראים איכה. זהו שכתוב ואיכה אשית
 בינד ובין האשה. בין הצד הזה, ובין
 הצד הזה, נמצא השם (שם) בחרבן בית
 המקדש. ובפסוק הראשון נרשם הכל,
 לדעת שכ"ה הוא הדביק אותה איכה
 רעה ששמר לה מיום שנברא העולם.

המקדש. איכה רעה בראשי האותיות
 נשמרה לה לאותה אשת חיל, בשברון
 של בית המקדש, לשכב לעפר.
 זהו שכתוב (שם) "בְּאַלְמָנָה רַבָּתִי בְּגוֹיִם
 "שָׂרְתִי" בְּמַדִּינוֹת הַיְתָה לָמָס. תִּקְרָא
 לְמַפְרַע בְּרִישֵׁי אֲתוֹנוֹת - לָהּ
 בְּשִׁבְרָךְ. בְּשִׁבְרוֹן שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ,
 בְּשִׁבְרוֹנָהּ שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁשָּׁנְאָה
 רְעָה הַדְּבִיק לָהּ בְּשִׁבְרָךְ.

אִיכָה יֹשְׁבֵה בְּדָד, רַבֵּי הַרְבִּינִים פָּתַח, (שם פסוק
 כד) וַיִּגְרַשׁ אֶת הָאָדָם וַיִּשְׁכַּן מִקְדָּם לְגֹן
 עֵדֶן. וַיִּגְרַשׁ אֶת, דָּא בְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל. בְּחֶרְבֵּן בִּי
 מִקְדָּשָׁא, דְּאִתְתַּרְבַּת בְּתִירוּכִין, דְּאִשְׁתַּלְחַת
 בְּשִׁלּוּחִין, פְּרִסְיָא דְּמִלְכָּא נְפִלַת.

וַיִּגְרַשׁ אֶת, דָּא פְּרִסְיָא דְּמִלְכָּא. וְוִי דְּאִתְתַּרְבַּת,
 וְוִי דְּנְפִלַת. הָאָדָם, הַהוּא דְּשָׁלִיט עַל
 פּוֹרְסִיָּא, דְּכְתִיב בֵּיהּ (יחזקאל א כו) וְעַל דְּמוֹת הַכֶּסֶף
 דְּמוֹת פְּמֵרָאָה אָדָם וּגו'. נְפִלַת פְּרִסְיָא, נְפִל כֶּלָּא.

וַיִּשְׁכַּן, הַהוּא דְּתַרְיָד לְדָא, אֲשֶׁכִּין וְאֲשֶׁרִי
 יִישׁוּבָא אַחֲרָא, בְּהִפּוּכָא. בְּשַׁעֲתָא
 דְּאִתְתַּרִּיב בִּי מִקְדָּשָׁא, סָלִיק לְכַבּוּד עֵילָאָה
 לְעֵילָא, וְאַזְעִיר דְּיוֹקְנֵיהּ מִכְּמַה דְּהַוּוֹת. וְכוּרְסִיָּא
 נְטִיל מִנִּיהּ וְאִתְפְּרַשׁ.

לשון הקודש

ועל דמות הכסף דמות פמראה אדם
 וכו'. נפלה הכסף - נפל הכל.
 וישכון - אותו שגרש את זה, השכון
 והשרה ישוב אחר בהפוכו. בשעה
 שנהרב בית המקדש, סלק את הכבוד
 העליון למעלה, והמעיט דמותו מכו
 שהיה, והכסף נסע ממנו ונפרד.

איכה יושבה בדרד. רבי הרבינס פתח,
 (בראשית א) ויגרש את האדם וישכן מקדם
 לגן עדן. ויגרש את - זו בנסת ישראל,
 בחרבן בית המקדש, שגרשה בגרושין,
 שגשלה ב שלוחין, כסא המלך שנגלה.
 ויגרש את - זה כסא המלך. אוי
 שגרשה, אוי שנגלה. האדם, אותו
 ששולט על הכסף, שכתוב בו (יחזקאל א)

בְּיָכוֹל אֲשֶׁרִי לְגַן עֵדֶן עִם כְּרוּבִים לְתַתָּא,
 וְאַתְּפָרֵשׁ מִתְּהוּא כְּבוֹד עֵילָאָה. וְאַשְׁרִי
 לְתַתָּא לְהַט הַחֶרֶב, לְמִיָּקָם בְּדוּכְתָא דְרַפְנוּתִיה,
 לְמִיָּטָר וְלְמִישָׁאב וְלְמִסְתִּיר, (ג"א וְלְמִסְתִּי) תְּהוּא אֹרַח
 דְּאַנְגִּיד מֵעֵץ תְּחִיִּים.

וְשַׁלְמָה מְלָכָא צְוֹת וְאַמֵּר, (משלי ל כא) תַּתַּת שְׁלוֹשׁ
 רְגֵזָה אֶרֶץ וְגו' תַּתַּת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְגו'
 וְשַׁפְחָה כִּי תִירֶשׁ גְּבֻרְתָּהּ. שַׁפְחָה לְגו', גְּבִירְתָּהּ
 לְבַר. אֵיכָה יִשְׁבָּה בְּדָד, מֵאֵי בְּדָד. כְּמָה דְאַתְּ
 אָמַר, (ויקרא יג מו) בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לְמַחְנֶה מוֹשָׁבוֹ.

אֵיכָה יִשְׁבָּה בְּדָד, ר' חֲנִינָאֵי וְרַבֵּנן פְּתַחֵי קְרָא
 בְּאָדָם תְּרַאשׁוֹן. (בראשית ב טו) וַיִּקַּח ה' אֱלֹהִים
 אֶת הָאָדָם וַיְנַיְחֵהוּ בְּגַן עֵדֶן וְגו'. וַיִּקַּח, כְּמָה לְקַחוּ.
 ר' חֲנִינָאֵי אָמַר, לְקַחוּ בְּדַבְרִים. כְּמָה דְאַתְּ

לשון הקודש

כו' וְשַׁפְחָה כִּי תִירֶשׁ גְּבֻרְתָּהּ. הַשַּׁפְחָה
 בְּכַנִּים, גְּבֻרְתָּהּ בְּחוּץ. אֵיכָה יִשְׁבָּה בְּדָד,
 מַה זֶה בְּדָד? כְּמוֹ שֶׁנֶּאמַר בְּדָד יֵשֵׁב
 מִחוּץ לְמַחְנֶה מוֹשָׁבוֹ.

אֵיכָה יִשְׁבָּה בְּדָד, רַבֵּי חֲנִינָאֵי וְרַבֵּנן
 פּוֹתְחִים הַכְּתוּב בְּאָדָם תְּרַאשׁוֹן. (בראשית ב)
 וַיִּקַּח ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיְנַיְחֵהוּ בְּגַן
 עֵדֶן וְגו'. וַיִּקַּח, כְּמָה לְקַחוּ? רַבֵּי חֲנִינָאֵי

בְּיָכוֹל הַשְּׂרָה אֶת גֵּן הָעֵדֶן עִם
 הַכְּרוּבִים לְמִטָּה, וְנִפְרַד מֵאוֹתוֹ הַכְּבוֹד
 הָעֲלִיּוֹן, וְהַשְּׂרָה אֶת אוֹתָהּ לְהַט הַחֶרֶב,
 לְעַמֵּד בְּמִקוֹם גְּבֻרְתָּהּ, לְשָׁמֵר וְלְשָׁאב
 וְלְהַסְתִּיר (וְלַחֵץ) אוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ שֶׁשׁוֹפַעַת
 מֵעֵץ תְּחִיִּים.

וְשַׁלְמָה הַמְלֵךְ צְוֹת וְאוֹמֵר, (משלי ל) תַּתַּת
 שְׁלוֹשׁ רְגֵזָה אֶרֶץ כִּי תַתַּת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ

אָמַר (ויקרא ח ב) קַח אֶת אֶהֱרֹן. וּרְבִנָּן אָמְרוּ, לְקַחוּ בְרוּת. כְּמָה דְאֵת אָמַר, (מ"ב ב ה) הַיּוֹם ה' לָקַח אֶת אֲדֹנָיְךָ מֵעַל רֹאשְׁךָ.

וַיִּנְיַחְהוּ בֶּן עֶדֶן, בְּדִי לְהִיּוֹת לוֹ מְנוּחָה, לְדַעַת וּלְהַפִּיר הַחֲכֵמָה וְהַתּוֹרָה. דְּאָמַר רַבִּי חֲנִינְאִי, הַתּוֹרָה לְמִדָּה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאָדָם. הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב, (איוב כח כז) אִזּוּ רָאָה וַיִּסְפְּרָהּ וְגו', וַיֹּאמֶר לְאָדָם. וְהָיוּ מִלְּאֲכֵי הַשָּׁרֵת מְקַלְסִין לְפָנָיו. עַד שְׂרָאָה סְמַא"ל בְּשָׁמַיִם, וְנִתְקַנָּא בּוּ, וַיֵּרֵד מִן הַשָּׁמַיִם בְּדַמּוֹת צֵל עַל גַּחְשׁ. הַנְּחָשׁ נִרְאָה, וְהֵצִל עָלָיו, תְּקַפָּא וְחִילָא דִּילֵיהּ.

קָרִיב הָהוּא גַחְשׁ לְגַבִּי אֵיתָתָא, דְּדַעַתָּא קְלָה מִן הָאִישׁ. מִכָּאֵן דְּאֵיתָתָא לָא אֵתְפַתָּת, אֶלָּא בְּאֵתָתָא אַחְרָא. (בראשית ג א) וַיֹּאמֶר אֵל הָאִשָּׁה אַף כִּי

לשון הקודש

מִלְּאֲכֵי הַשָּׁרֵת מְקַלְסִים לְפָנָיו. עַד שְׂרָאָה סְמַא"ל בְּשָׁמַיִם, וְנִתְקַנָּא בּוּ, וַיֵּרֵד מִן הַשָּׁמַיִם בְּדַמּוֹת צֵל עַל גַּחְשׁ. הַנְּחָשׁ נִרְאָה, וְהֵצִל עָלָיו, הַתְּקַפָּא וְהַחֵילָא שְׁלוֹ.

קָרִיב אֹתוֹ הַנְּחָשׁ לְאִשָּׁה, שְׂדַעַתָּה קְלָה מִן הָאִישׁ. מִכָּאֵן שְׂאִשָּׁה לָא מֵתְפַתִּית אֶלָּא בְּאִשָּׁה אַחְרַת. (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֵל הָאִשָּׁה אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִים, מִיָּד פִּתַּח

אָמַר, לְקַחוּ בְּדְבָרִים, כְּמוֹ שְׂנַאָמַר (ויקרא ח) קַח אֶת אֶהֱרֹן. וּרְבִנָּן אָמְרוּ, לְקַחוּ בְרוּת, כְּמוֹ שְׂנַאָמַר (מלכים ב ב) הַיּוֹם ה' לָקַח אֶת אֲדֹנָיְךָ מֵעַל רֹאשְׁךָ.

וַיִּנְיַחְהוּ בֶּן עֶדֶן, בְּדִי לְהִיּוֹת לוֹ מְנוּחָה, לְדַעַת וּלְהַפִּיר הַחֲכֵמָה וְהַתּוֹרָה. שְׂאָמַר רַבִּי חֲנִינְאִי, הַתּוֹרָה לְמִדָּה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם. וְהוּוּ שְׂכַתּוּב (איוב כח) אִזּוּ רָאָה וַיִּסְפְּרָהּ וְגו', וַיֹּאמֶר לְאָדָם. וְהָיוּ

אָמַר אֱלֹהִים, מִיַּד פָּתַח בְּאִפִּי. מִהֲכָא, דְּבִתְחִלַּת
 דְּבָרָיו שֶׁל אָדָם נִפְרַם מִי הוּא. כִּךְ הוּא פָּתַח בְּאִפִּי,
 לְהוֹדִיעַ מִי הוּא.

נָטַל סִימָן זֶה, אִם תִּקְבֹּל, אִם לֹא תִקְבֹּל.
 וְהַמְשִׁיבָה בְּדְבָרִים, עַד שֶׁפָּתְחָה בְּאוֹת מ"ם,
 וְאָמְרָה (שם) מִכָּל עֵץ הִגֵּן אָכַל נֹאכֵל. מִיַּד נָטַל
 הִנָּחַשׁ אוֹת מ', וַיִּשֶׁם אוֹתָהּ עַל זְרוּעוֹ הַשְּׂמֵאלִית,
 וְהָיָה מִמֶּתִין עַל וַא"ו תִּי"ו מִפִּיָּה, כִּדִּי לְהִיּוֹת מו"ת
 נִכּוֹן לִפְנֵיהֶם.

הִתְחִיל לְפִתּוֹתָהּ, עַד דְּכִתִּיב, (שם פסוק ו) וַתֵּרָא
 הָאִשָּׁה, בְּטַעֲמָא סִגִּי וְתִקְיָה. מִלְּמַד,
 שֶׁפָּרְחוּ הָאוֹתִיּוֹת וַא"ו תִּי"ו, וְסָלְקוּ לְהִתְחַבֵּר עִם
 אוֹת מ"ם. וְאוֹת מ"ם הִיָּתָה עוֹלָה וַיּוֹרְדָתָּ, וְלֹא
 הִיָּתָה מִתְחַבֵּרָת (דף קיא ע"ב) עִמָּהֶם, עַד שְׁנַתְּפִיתָ.

לשון הקודש

בְּאִפִּי. מִכָּאן שֶׁבִתְחִלַּת דְּבָרָיו שֶׁל אָדָם
 נִפְרַם מִי הוּא. כִּךְ הוּא פָּתַח בְּאִפִּי, לְהוֹדִיעַ
 מִי הוּא.

הִתְחִיל לְפִתּוֹתָהּ, עַד שֶׁפָּתְוֹב (שם) וַתֵּרָא
 הָאִשָּׁה, בְּטַעֲמֵם גְּדוּל וְתִקְיָה. מִלְּמַד
 שֶׁפָּרְחוּ הָאוֹתִיּוֹת וַא"ו תִּי"ו, וְעָלוּ
 לְהִתְחַבֵּר עִם הָאוֹת מ"ם, וְהָאוֹת מ"ם
 הִיָּתָה עוֹלָה וַיּוֹרְדָתָּ, וְלֹא הִיָּתָה מִתְחַבֵּרָת
 עִמָּהֶם, עַד שְׁנַתְּפִיתָ.

נָטַל סִימָן זֶה - אִם תִּקְבֹּל, אִם לֹא
 תִקְבֹּל. וְהַמְשִׁיבָה בְּדְבָרִים, עַד שֶׁפָּתְחָה
 בְּאוֹת מ"ם, וְאָמְרָה מִכָּל עֵץ הִגֵּן [אָכַל]
 נֹאכֵל. מִיַּד נָטַל הִנָּחַשׁ אוֹת מ', וַיִּשֶׁם
 אוֹתָהּ עַל זְרוּעוֹ הַשְּׂמֵאלִית, וְהָיָה מִמֶּתִין

וּפָרְחוּ וְאִ"ו תִּי"ו, אַרְבַּע זְמַנִּין, וְאַקִּיפוּ לְאוֹת מ"ם
 לְאַרְבַּע סְטָרִין. דְּכַתִּיב, (שם) וְ"תִקַּח מִפְּרִי
 וְ"תֹאכַל וְ"תִתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ. (שם פסוק ז) וְ"תִפְקַחְנָה עֵינֵי
 שְׁנֵיהֶם. הָא אַרְבַּע זְמַנִּין ו' ת'. מְלַמֵּד, שְׁסַבְּבוּ
 לְאוֹת מ"ם לְאַרְבַּע צְדָדִין, וְהַמ"ם בְּאַמְצַע, מוֹת
 בְּכָל סְטָרִין.

כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (ירמיה ט כ) בִּי עָלָה מוֹת בְּחִלּוּנֵינוּ.
 דָּא סְמַא"ל, דְּאִיהוּ חַד מִחִלּוּנֵי שְׁמִיא. וְעַל
 דָּא (תהלים פט מט) מִי גִבֹר יַחֲיָה וְלֹא יִרְאֶה מוֹת. מִיֵּד
 שְׁלַט בְּהַ, וְהַטִּיל בְּהַ זִוְהַמָּא. גַּחַת קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא לְמִיַּחְמֵי, (בראשית ג ח) וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאַשְׁתּוּ.

תָּא תִי, קוּדְם שְׁחַטָּאוּ, הִיְתָה הַשְּׂכִינָה עֵטְרָה עַל
 רְאִשֵׁיהֶם, לְהִיּוֹת בְּשִׁבְלֵם שׁוֹרָה עַל הָעוֹלָם.
 בִּינּוֹן שְׁחַטָּאוּ, כְּבִיכּוֹל, תֵּשׁ כַּחַה, וְאַסְתַּלְקַת וְלֹא

לשון הקודש

בְּחִלּוּנֵינוּ, זֶה סְמַא"ל, שֶׁהוּא אֶחָד
 מִחִלּוּנוֹת הַשָּׁמַיִם. וְעַל זֶה (תהלים פט) מִי גִבֹר
 יַחֲיָה וְלֹא יִרְאֶה מוֹת. מִיֵּד שְׁלַט בְּהַ
 וְהַטִּיל בְּהַ זִוְהַמָּא. יֵרֵד הַקּוּדֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְרִאוֹת, וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאַשְׁתּוּ.

בָּא וְרִאֶה, קִדְם שְׁחַטָּאוּ הִיְתָה הַשְּׂכִינָה
 עֵטְרָה עַל רְאִשֵׁיהֶם, לְהִיּוֹת בְּשִׁבְלֵם
 שׁוֹרָה עַל הָעוֹלָם. בִּינּוֹן שְׁחַטָּאוּ, כְּבִיכּוֹל

וּפָרְחוּ וְאִ"ו תִּי"ו אַרְבַּע פְּעָמִים, וְהַקִּיפוּ
 אֵת הָאוֹת מ"ם לְאַרְבַּע צְדָדִים, שְׁפָתוֹב
 (בראשית א) וְתִקַּח מִפְּרִי וְתֹאכַל וְתִתֵּן גַּם
 לְאִישָׁהּ וְכוּ' וְתִפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם. הֵנַּה
 אַרְבַּע פְּעָמִים ו' ת'. מְלַמֵּד שְׁסַבְּבוּ לְאוֹת
 מ"ם לְאַרְבַּע צְדָדִים, וְהַמ"ם בְּאַמְצַע,
 מוֹת בְּכָל הַצְּדָדִים.

שְׁנַאמַר (ירמיה ט) בִּי עָלָה מוֹת

שְׁלִיטָת. וְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא שְׂאֲרֵי לְקוֹנֵן, וְאָמַר
 אֵיכָה, מַה תְּהִיא מִינָה, שְׁלֹטְנוּתָא אַעְדוּ מִינָה. אוֹף
 הָבֵא בְּחוּרְבֵן בִּי מִקְדָּשָׁא, שׁוֹלְטְנוּתָא אַעְדוּ,
 וְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא שְׂאֲרֵי לְמוֹסְפֵד, וְאָמַר אֵיכָה,
 מַה תְּהִיא עָלֶיָהּ.

אֵיכָה, רַבִּי פְּנַחֵם פָּתַח, (ירמיה לא יד) קוֹל בְּרָמָה
 נִשְׁמָע נְהִי בְּכֵי תַמְרוּרִים וְגו'. בְּשַׁעֲתָא
 דְּאִתְחַרַּב בִּי מִקְדָּשָׁא, וְאִתּוּקַד. אָתָּא קָלָא וְאִיתְעַר
 עַל קַבְרֵי אַבְהָן קַדְמָאֵי, וְאָמַר, אַבְהָן קַדְמָאֵי, אֲתוּן
 דְּמִיכִין בְּשִׁינְתָּא, וְלֹא יַדְעִיתוּן צַעְרָא דְעֵלְמָא,
 בְּנִיכּוֹן דְּגִידְלָתוּן בְּצַעְרָא, וְאַעִילָתוּן בְּהִימְנוּתָא סִנְיֵי
 דְּקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא מִיתוּ, וְהָא אֲתַקְטְלוּ, וְהָא
 אֲזָלוּ בְּגִלוּתָא בֵּין שְׁנַאיְהוֹן, יְדִיהוֹן מְהִדְקֵן לְאַחֲזָרָא,
 מִיִּיתוּן בְּבַפְנָא, בְּתִיהוֹן אֲתוּקַד. אֵן רַחֲמִין דִּילְכוּן.

לשון הקודש

בשעה שנתחבר בית המקדש ונשרף, בא
 קול והתעורר על קברי האבות
 הראשונים, ואמר: אבות הראשונים,
 אתם רדומים בשנה, ואינכם יודעים על
 צער העולם. בניכם שגדלתם בצער,
 והכנסתם אותם לאמונה הרבה של
 הקדוש ברוך הוא, הנה מתו, והנה
 נהרגו, והנה הלכו לגלות בין שונאיכם,
 ידיהם מהדקות לאחור, מתים ברעב,

תש כחה, והסתלקה ולא שלטה.
 והקדוש ברוך הוא התחיל לקונן, ואמר
 איכה, מה יהיה ממנה? השלטון הוסר
 ממנה. אף כאן בחרבן בית המקדש
 השלטון הוסר, והקדוש ברוך הוא
 התחיל לספר, ואמר איכה, מה תהא
 עליה?

אֵיכָה. רַבִּי פְּנַחֵם פָּתַח, (ירמיה לא) קוֹל
 בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכֵי תַמְרוּרִים וְגו'.

אָן מְהִימְנוּתָא דִּילְכוּן, קוּמוּ אִיתְעָרוּ לְגַבֵּייהוּ.

מִיָּד אֲתַעְרוּ אַבְהָן וְאַמְהָן, וְאַזְלוּ לְגַבֵּי מוֹשֶׁה,
אָמְרוּ לֵיהּ, מוֹשֶׁה רַעֲיָא מְהִימְנָא, אָן אֵינוֹן
בְּנִין, אָן שְׂבָקְתָּ לֹון. מִיָּד אִיתְעַר מוֹשֶׁה, וְאַזְל
עִמְהוֹן לְגַבֵּי יְהוֹשֻׁעַ. אָמַר לֵיהּ, בְּנֵי אַבְהָן אֱלִין, בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל, דְּפַקְדְּנֵי קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא עֲלִיהוֹן,
וְשְׂבָקִית לֹון בִּידְךָ, אָן אֵינוֹן.

אֲתִיב יְהוֹשֻׁעַ וְאָמַר, רַבִּינוּ מוֹשֶׁה, בְּאַרְעָא קְדִישָׁא
שְׂבָקִית לֹון, וּפְלִיגִית לֹון אַרְעָא עַל פּוּם
עַדְבָּא, בְּמַה דְּפַקְדְּתַנִּי, וּכְלָהוּ שְׂבָקִית גְּבַר עַל
אַחַסְנִתִּיהּ וְעַל עַדְבֵיהּ.

וּמִיָּד אָזְלוּ כּוּלְהוּ לְאַרְעָא קְדִישָׁא, וְאַשְׁפְּחוּ לָהּ
דְּאֲתַחַרְבָּא, דְּלֹא אֲשַׁתַּמַּע בָּהּ קָלָא. עָאֵלוּ
גַבֵּי מְקוּדְשָׁא, וְחָמוּ דְּאֲתוּקְדָּהּ. עַבְדוּ בֵּיהּ הַסְפִידָּא,

לשון הקודש

הוא עליהם, והשארתי אותם בְּיָדְךָ, איפה הם?

השיב יהושע ואמר: רבנו משה, בארץ הקדושה השארתי אותם, וחלקתי להם הארץ על פי גורל, כמו שצויתני, וכלם השארתי איש על נחלתו ועל גורלו.

ומיד הלכו כלם לארץ הקדושה, ומצאו אותה שנחרבה, שאין נשמע בה קול.

בתיכם נשרפו. איזה הרחמים שלכם?

איזה אמונתכם? קומו התעוררו אליהם!

מיד התעוררו האבות והאמהות והלכו

אל משה. אמרו לו: משה הרועה הנאמן,

איפה הבנים? איפה השארתי אותם?

מיד התעורר משה, והלך עמם אל

יהושע. אמר לו: בני האבות הללו, בני

ישראל, שהפקיד אותי הקדוש ברוך

עַד דְּאַשְׁתַּמַּע קָל מְרִירוֹ דְּבִכְיָה לְרוּם שְׁמַיָא, וְכָל
מְלָאכֵי עֵילָאֵי בְּכוּ עִמָּהוֹן לְעֵילָא.

אִיתְעַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאַתָּא לְנַפְיָהוֹן,
וְאַשְׁבַּח לֹון מְמַרְרִין בְּקָל בְּכִיָּה, גּוּ עִפְרָא
דְּמַקְדָּשָׁא. אָמַר לֹון, רְחִימִין דְּנַפְשָׁאֵי, מָה אַתּוֹן
הָבֵא, (שם יא טו) מָה לִּידִידֵי בְּבִיתִי.

קָם אַבְרָהָם סָבָא בְּקַדְמִיתָא, אָמַר קַמִּיה מָאֲרִי
דְּעֵלְמָא, אַתְּ יַדְעַתְּ דְּאַזְלִית קַמָּךְ בְּאוּרַח
קְשׁוּט. עֶשֶׂר זְמַנִּין נִסִּית לִי, וְקִיַּמִּית בְּכֵלָא. בְּנִי
אֵן אִינּוֹן, לָא שְׂמַעְנָא קָל מְלִיָּהוֹן בְּאַרְעָא דְּאוּמִית
לִי, לְקִיַּמָּא לְהוֹן בְּהָ.

אָמַר לִיָּה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִי אַבְרָהָם רְחִימָא
דְּנַפְשָׁאֵי, (שם) וּבִשְׂר קַדְשׁ יַעֲבְרוּ מֵעַלְיָךְ.

לשון הקודש

לידידי בביתי?

קָם אַבְרָהָם הֶזְקֵן בְּרֵאשׁוֹנָה, אָמַר לְפָנֵי
רַבּוֹן הָעוֹלָם: אַתָּה יַדְעַתְּ שְׁהֲלַכְתִּי לְפָנֶיךָ
בְּדֶרֶךְ אֱמֶת. עֶשֶׂר פְּעָמִים נִסִּית אֹתִי,
וְעַמְדִּיתִי בְּכֵל. אִיפֹה הֵם בְּנֵי? לָא שְׂמַעְתִּי
קוֹל דְּבְרִיָּהֶם בְּאַרְצָא שְׂנַשְׁבַּעְתָּ לִי לְקִיַּם
אוֹתָם בְּהָ.

אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אִי אַבְרָהָם

נִכְנְסוּ לְמַקְדָּשׁ, וְרָאוּ שְׂנַשְׂרָף. עֶשׂוּ בּוֹ
הַסְפֵּד, עַד שְׂנַשְׂמַע קוֹל מְרִירוֹת הַבְּכִיָּה
לְרוּם הַשְּׁמַיִם, וְכָל הַמְּלָאכִים הָעֵלְיוֹנִים
בְּכוּ עִמָּהֶם לְמַעְלָה.

הַתְּעוֹרָר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכָא
אַלִּיָּהֶם, וּמַצָּא אוֹתָם מְמַרְרִים בְּקוֹל
בְּכִיָּה בְּתוֹךְ עֵפֶר הַמַּקְדָּשׁ. אָמַר לָהֶם:
אֶהוּבֵי נַפְשֵׁי, מָה אַתֶּם בָּאֵן? (ירמיה יא) מָה

בְּטִילוֹ מִיַּנְיָהוּ בְּרִית קְדִישָׁא, וּפְלָחוּ עֲבוּדָה זָרָה,
וְעַל דָּא אִיתְקַפַּת רוּגְזָא בְּחֹן, וּבְגִינְךָ אוּרִיךָ לֹון
בְּמָה זְמִינִין, וְלֹא תְבוּ קְדָמִי.

בִּיּוֹן דְּשָׁמַע אַבְרָהָם בְּךָ אָמַר יִמְחוּ עַל קְדוּשַׁת
שְׁמֶךָ כָּל אֵינוֹן חוּבִיחוֹן בֵּינִי עַמְמֵינָא, עַד
דִּיתָא רַעְוָא דִּילְךָ לְאַתְבָּא לֹון לְגַבְךָ. וְכֵן פְּלָחוּ
בְּנוֹנָא דָּא, וְאַזְלוּ לָחוּ.

אַשְׁתְּאַרַת תַּמָּן רַחֵל, וְאַרְיִמַת קָל בְּכִיָּה בְּמַרְרֵרוּ
דְּתַמְרוּרִים, אָמַר לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, רַחֵל, מָה אַתְּ מְבַכָּה. אָמְרָה קַמִּיָּה, וְלֹא
אַבְכָּה, בְּנִי אָן אֵינוֹן, וּמָה חֲטָאן לְגַבְךָ. אָמַר לָהּ
עָאֵלוּ צַרְתִּי לְקָמִי, וְאַעִילוּ לָהּ בְּבִיתִי. מִיָּד אָמְרָה,
וְכִי לֹא עַבְדִּית אֲנָא וְתִיר, דְּאַעִילְנָא צַרְתִּי בְּבִיתִי.

לשון הקודש

נִשְׁאַרְרָה שָׁם רַחֵל, וְהַרְיִמָּה קוֹל בְּכִיָּה
בְּמַרְרֵרוֹת שֶׁל תַּמְרוּרִים. אָמַר לָהּ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא: רַחֵל, מָה אַתְּ מְבַכָּה? אָמְרָה
לְפָנָיו: וְלֹא אַבְכָּה?! אֵיפֹה הֵם בְּנִי, וּמָה
חֲטָאוּ אֵלַיךָ? אָמַר לָהּ: הַכְּנִיסוּ צַרְתִּי
לְפָנֵי, וְהַכְּנִיסוּהָ לְבֵיתִי. מִיָּד אָמְרָה: וְכִי
אֲנִי לֹא עָשִׂיתִי יוֹתֵר, שֶׁהַכְּנִסְתִּי צַרְתִּי
לְבֵיתִי?!

אַהוּב נִפְשִׁי, (שם) וּבִשֶׁר קִדְשׁ וְעִבְרוּ
מֵעֵלְיָךְ. בְּטִלוּ מֵהֶם בְּרִית הַקְּדִשׁ וְעִבְדוּ
לְעֲבוּדָה זָרָה, וְעַל כֵּן הִתְגַּבֵּר רִגְזוֹ עֲלֵיהֶם,
וּבְגִלְלָךְ חֲבִיתִי לָהֶם בְּמָה פְּעֻמִּים, וְלֹא
שָׁבוּ לְפָנֵי.

בִּיּוֹן שֶׁשָּׁמַע אַבְרָהָם בְּךָ, אָמַר: יִמְחוּ עַל
קְדוּשַׁת שְׁמֶךָ כָּל אוֹתָם חֲטָאֵיהֶם בֵּין
הָעַמִּים, עַד שִׁיְהִיָּה רַעְוָךָ לְהַשִּׁיבָם
אֵלַיךְ. וְכֵן כָּלָם כְּמוֹ זֶה, וְהִלְכוּ לָהֶם.

דַּתְנִן, בְּשַׁעֲתָא דְכַתִּיב, (בראשית כט יב) וַיִּגַּד יַעֲקֹב
 לְרַחֵל בִּי אַחִי אַבְיָה הוּא, אָמַר הַזְדוּנְגִי
 לְגַבְאֵי, אָמְרָה לִיה אֵין, אַבְל אַחְתָּא אִית לִי
 קְשִׁישָׁא מִינְאֵי, וּמִסְתַּפִּינָא מֵאַבְא, דְרַמָּאָה
 אִיהוּ. מִיד וַיִּגַּד יַעֲקֹב לְרַחֵל, בִּי אַחִי אַבְיָה
 הוּא בְרַמָּאוּתָא.

מִיד יִתֵּב לָהּ סִמְנִין. פִּינֹן דְעָאֲלַת לֵאָה בְּתַחֲוֵא
 לִילֵיָא, אָמְרָה רַחֵל, הַשְׁתָּא מִתְפַּסְפָּא אַחְתִּי,
 אֲזַלַת וּמְסָרָה לָהּ סִמְנִין.

וְעַל דָּא אָמְרָה לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְאַנָּא
 לֹא עֲבָדִית יִתִּיר, דְאֵעִילְנָא צַרְתִּי בְּבֵיתִי.
 וְאַתְּ דְכַתִּיב בָּךְ, (שמות לד) וּרְחֹם וְחַנוּן אַרְךְ אַפַּיִם,
 הָיָה לָךְ לְאֵעֲבָרָא עַל חוֹבֵיהוֹן.

וּבְכָל מַה דְאָמַר לָהּ, לֹא קַבִּילַת תְּנַחוּמִין. הָדָא
 הוּא דְכַתִּיב, (ירמיה לא יד) קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע

לשון הקודש

אחותי. הלכה ומסרה לה הסימנים.
 ועל זה אמרה אל הקדוש ברוך הוא:
 ואני לא עשיתי יותר, שהכנסתי צרתי
 לביתי?! ואתה, שכתוב בך רחום וחנון
 ארך אפים, הנה לך להעביר על
 חטאיכם.

ובכל מה שאמר לה – לא קבלה
 תנחומים. זהו שכתוב (ירמיה לא) קול ברמה נשמע

ששנינו, בשעה שכתוב (בראשית כט) ויגד
 יעקב לרחל כי אחי אביה הוא, אמר:
 הזדונוני לי? אמרה לו: כן, אבל אחות
 יש לי קשישה ממני, ואני פוחדת מאבא,
 שהוא רמאי. מיד – ויגד יעקב לרחל כי
 אחי אביה הוא, ברמאות.

מיד נתן לה סימנים. פינן שונכנסה לאה
 באותו הלילה, אמרה רחל, בעת תתבייש

וְגו' כִּי אֵינְנוּ. לֹא בָּעֵצָה לְקַבֵּל תְּנַחֲמוּמִין. מֵאֵי טַעְמָא. בְּגִין כִּי אֵינְנוּ, בְּיוֹמִין קַדְמָאִין לְאַשְׁרָאָה בִּינֵיהוֹ, וְהָא אֶסְתַּלַּק לְעִילָא.

וּבְגִין דְּכִי אֵינְנוּ בְּגוּ בְּנֵהָא, לֹא קַבְּלִית תְּנַחֲמוּמִין, עַד דְּאֹמְרִי לָהּ. דְּכַתִּיב, (שם פסוק טו) כֹּה אָמַר ה' מִנְעִי קוֹלְךָ מִכִּי וְעֵינֶיךָ מִדְּמָעָה.

כְּמָה דְּעַבְדַּת רַחֵל, אוֹף הָכִי שְׂכִינְתָא לְעִילָא. כְּדַמְתְּרָגְמִים קָל בְּרוּם שְׂמַיָא אֲשַׁתְּמַע, שְׂכִינְתָא מְבַכָּה עַל בְּנֵהָא. בְּהֵיא שַׁעְתָּא דְּאִיְהִי הֵינָּה מְבַכָּה, אֲתַעְרוּ לְגַבְהָ שְׁתִּין רַבּוּא מִשְׁרִיין עִילָאִין, וּבְלָהוּ אִיתַעְרוּ בְּכִיָּה לְגַבְהָ.

בְּהֵיא שַׁעְתָּא, אֲשַׁתְּמַע קָלָא לְרַקִּיעַ עֲרָבוֹת, וְאֲזַדְעֹזְעוּ מֵאֲתָן אֶלְפֵי עֲלָמִין, דְּהוּוּ גְבִיזֵי מִן יוֹמָא דְּאֲתַבְּרִי עֲלָמָא, עַד דְּאֲשַׁתְּמַע הֵהוּא קָלָא

לשון הקודש

כִּמּוֹ שַׁעְשֻׁתָּה רַחֵל – אִף כִּף הַשְּׂכִינָה לְמַעְלָה. כְּפִי שְׂמַתְרָגְמִים, קוֹל נְשֻׁמַּע בְּרוּם הַשְּׁמַיִם, הַשְּׂכִינָה מְבַכָּה עַל בְּנֵיהָ. בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה שְׁהִיא הֵיטָה מְבַכָּה, הֲתַעְוֲרוּ אֵלֶיהָ שְׁשִׁים רַבּוּא מִחֲנֻנֹת עֲלִיוֹנִים, וּבְלָם הֵעִירוּ אֵלֶיהָ בְּכִיָּה. בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה נְשֻׁמַּע קוֹל לְרַקִּיעַ עֲרָבוֹת, וְהֲזַדְעֹזְעוּ מֵאֲתָנִים אֶלְפֵי עוֹלָמוֹת

נְשֻׁמַּע וְגו' כִּי אֵינְנוּ. לֹא רוּזָה לְקַבֵּל תְּנַחֲמוּמִים. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם כִּי אֵינְנוּ, כְּיָמִים הָרִאשׁוֹנִים לְשָׁרוֹת בִּינֵיהֶם, וְהָרִי הִסְתַּלַּק לְמַעְלָה.

וּמִשּׁוּם שְׂכִי אֵינְנוּ בְּתוֹךְ בְּנֵיהָ, לֹא מְקַבְּלֵת תְּנַחֲמוּמִים, עַד שְׁנֻשְׁבַּע לָהּ, שְׂכַתוֹב (ש) כֹּה אָמַר ה' מִנְעִי קוֹלְךָ מִכִּי וְעֵינֶיךָ מִדְּמָעָה.